

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 486/2025 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om ett gemensamt livsåskådningsämne

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 486/2025 rd undertecknat av riksdagsledamot Pia Lohikoski /vänst:

Varför bör det gemensamma livsåskådningsämnet enligt undervisningsminister Adlercreutz bygga på just den evangelisk-lutherska religionsundervisningen,

styr denna tanke det utredningsarbete om ett gemensamt livsåskådningsämne som undervisningsministern har inlett,

om det nya läroämnet bygger på en presentation av olika religioner, hur beaktas de icke-religiösa åskådningar och

på vilket sätt säkerställer en sådan modell synvinklarna på andra ämnen, till exempel livsåskådningskunskapen?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

I 11 § i grundlagen finns bestämmelser om religions- och samvetsfrihet. Enligt paragrafen har var och en religions- och samvetsfrihet. Till religions- och samvetsfriheten hör rätten att bekänna sig till och utöva en religion, rätten att ge uttryck för sin övertygelse och rätten att höra till eller inte höra till ett religiöst samfund. Ingen är skyldig att mot sin övertygelse ta del i religionsutövning.

Enligt 11 § i lagen om grundläggande utbildning ingår i den grundläggande utbildningens lärokurs, enligt vad som bestäms eller föreskrivs med stöd av 14 §, som för alla elever gemensamma ämnen även religion eller livsåskådningskunskap.

I 13 § i lagen om grundläggande utbildning föreskrivs det om undervisning i religion och livsåskådningskunskap. Enligt 1 mom. i paragrafen ska den som ordnar grundläggande utbildning meddela religionsundervisning enligt den religion som flertalet av eleverna omfattar. Undervisningen ordnas då i enlighet med till vilket religionssamfund flertalet av eleverna hör. De elever som hör till detta religionssamfund deltar i undervisningen i sin egen religion. En elev som

inte hör till detta religionssamfund kan efter att vårdnadshavaren meddelat saken till den som ordnar grundläggande utbildning delta i nämnda religionsundervisning.

För minst tre elever som hör till evangelisk-lutherska kyrkan eller för minst tre elever som hör till ortodoxa kyrkosamfundet vilka inte deltar i den religionsundervisning som avses i 1 mom. ordnas undervisning i deras egen religion. Om en elev hör till flera än ett religionssamfund beslutar elevens vårdnadshavare i vilken religion eleven ska undervisas.

För minst tre elever som hör till andra religionssamfund än de som nämns i 2 mom. och vilka inte deltar i den religionsundervisning som avses i 1 mom. ordnas undervisning i deras egen religion om deras vårdnadshavare begär detta.

En elev som inte hör till något religionssamfund och som inte deltar i religionsundervisning enligt 1 mom. ska undervisas i livsåskådningskunskap. En elev som hör till ett religionssamfund och för vilken inte ordnas undervisning i hans eller hennes egen religion ska på begäran av vårdnadshavaren undervisas i livsåskådningskunskap. Den som ordnar grundläggande utbildning ska ordna undervisning i livsåskådningskunskap om det finns minst tre elever som har rätt till sådan undervisning.

En elev som inte hör till något religionssamfund kan på begäran av vårdnadshavaren delta även i sådan av den som anordnar grundläggande utbildning ordnad religionsundervisning som på basis av den fostran som eleven åtnjutit och elevens kulturella bakgrund uppenbarligen motsvarar elevens religiösa åskådning.

Under årskurserna 1–9 inom den grundläggande utbildningen undervisas religion eller livsåskådningskunskap minst 10 årsveckotimmar.

Enligt 14 § i lagen om grundläggande utbildning beslutar Utbildningsstyrelsen om målen för och det centrala innehållet i den grundläggande utbildningens olika läroämnen, ämneshelheter, elevhandledningen och annan undervisning som avses i lagen om grundläggande utbildning samt om de centrala principerna för samarbetet mellan hemmet och skolan och för elevvården och om målen för den elevvård som hör till undervisningsväsendet (grunderna för läroplanen).

Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen är en nationell föreskrift som Utbildningsstyrelsen utfärdar och utifrån vilken de lokala läroplanerna görs upp. En elev har rätt till undervisning enligt läroplanen i enlighet med lärokursen i sitt eget åskådningsämne. Enligt grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen är all undervisning religiöst, konfessionellt och partipolitiskt obunden för eleverna.

Våren 2022 offentliggjorde undervisnings- och kulturministeriet en utredning som ministeriet hade beställt om nuläget och reformbehoven i fråga om undervisningen i åskådningsämnen

(Salmenkivi & Åhs, 2022). Av utredningen framgår att det med den nuvarande undervisningen i åskådningsämnen finns betydande fördelar, men också beaktansvärda problem, till exempel när det gäller jämlikheten bland elever och studerande. Åskådningsmässiga och framtida demografiska förändringar innebär också allt större utmaningar för den nuvarande modellen för undervisning i åskådningsämnen, som grundar sig på medlemskap och som indelas i flera lärokurser och två olika läroämnen.

Baserat på förslaget i utredningen tillsatte Utbildningsstyrelsen en grupp med uppdrag att utveckla åskådningsämnena för perioden 2022–2024. En slutrapport från utvecklingsgruppen offentliggjordes 2025. Gruppen hade lagt fram förslag till reform av undervisningen i åskådningsämnena inom den grundläggande utbildningen och gymnasieutbildningen. De flesta förslag kräver en konsekvensbedömning och lagändringar.

Undervisnings- och kulturministeriet har för avsikt att inleda ett utredningsarbete om ett gemensamt åskådningsämne. En utredning om ett gemensamt åskådningsämne kompletterar den tidigare utredningen så att det är möjligt att ta fram en modell för genomförande av det gemensamma åskådningsämnet och att utvärdera konsekvenserna av modellen. Målet är att det utredningsarbete som inleds ska lägga fram ett förslag till genomförande av det gemensamma åskådningsämnet på ett högkvalitativt och jämlikt sätt genom främjande av jämställdheten i utbildningen. Min åsikt är att i det eventuella nya gemensamma åskådningsämnet skulle en väsentlig del grunda sig på världens olika religioner, vilket även är en viktig del av dagens evangeliska-lutherska religionsundervisning. I och med att utredningsarbetet inleds och framskrider är det viktigt att göra omfattande utvärderingar av konsekvenserna av modellen för genomförande av det gemensamma åskådningsämnet med beaktande av jämlikheten, de ekonomiska utmaningarna, befolkningsutvecklingen och förändringarna i åskådningarna.

Helsingfors 13.2.2026

Undervisningsminister Anders Adlercreutz